

Murakami completa la trilogia que el consagra

Encara que fa més de 25 anys que l'escriptor japonès Haruki Murakami té el respecte internacional, no ha estat fins a la publicació d'IQ84 que s'ha guanyat la fama al seu país. Quatre mesos després que la Generalitat li atorgués el Premi Internacional Catalunya, Empúries publica la tercera part d'aquesta obra, la més ambiciosa de les seves novel·les

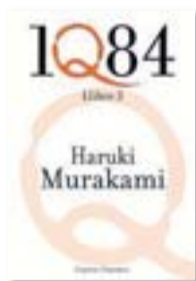
a
llegim

34-35

● Entrevista a David Vann, últim premi Llibreter ● Crítica de 'Pagèsiques', el nou poemari de Perejaume

36-37

● Laurent Binet i la seva primera 'infranovel·la' històrica ● La novel·la pòstuma de José María Eça de Queirós

IQ84
LLIBRE 3
HARUKI MURAKAMI
EMPÚRIES/
TUSQUETS
446 PÀG./22 €

◆◆◆◆◆ Josep Lambies

Ja és sabut per tothom que les novel·les de Murakami cremen com l'alcohol de grau, i en el cas d'IQ84 l'escriptor japonès no es resisteix a abocar-hi una bona glopada d'absenta. A principis de febrer, Empúries va publicar en català les dues primeres parts del llibre en una mateixa edició. Des d'aleshores, els lectors famolencs s'impacientaven esperant la tercera entrega com un tigre que fa voltes a la gàbia quan té les dents esmolades. Molts van aprofitar la visita que l'autor va fer a Barcelona al mes de juny, quan la Generalitat li va concedir el Premi Internacional Catalunya, per reclamar el desenllaç. Aquests murakamians ansiosos que des de fa mesos saliven com els gossos de Pàvlov poden començar a posar-se el tovalló a la falda, perquè demà Empúries treu el molt cobejat tercer volum d'IQ84.

Fa ben bé 25 anys que Haruki Murakami és al top de vendes de tot el món. Va arribar a la fama el 1986,

Tòquio blues. Fa un any va ser traslladada al cinema per Anh Hung Tan. A La Butxaca, en català.

De totes les novel·les que Murakami va signar abans d'IQ84, La crònica de l'ocell que dona corda al món és la més celebrada. No havia tingut una traducció en català fins a aquest estiu, que Empúries l'ha tret en edició de butxaca.

L'antologia de contes recollits a El salze cec i la dona adormida data del mateix any que La crònica de l'ocell que dona corda al món: el 1995. És el primer cop que Murakami va difuminar manifestament les fronteres entre la vigília i el somni.

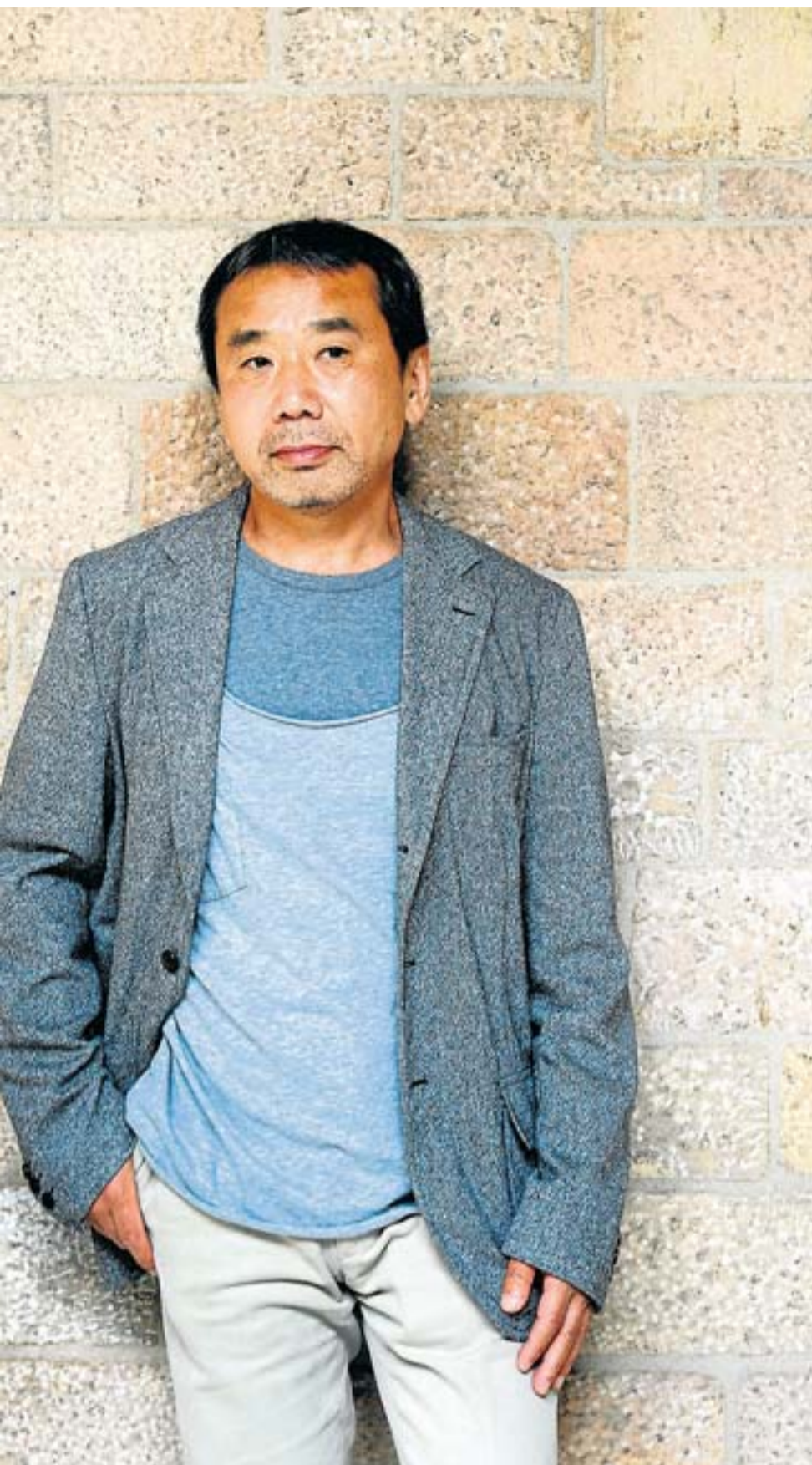
Encetat el nou mil·lenni, el nou repte va ser Kafka a la platja. L'any 2010 va constar en el top dels més venuts del New York Times. Murakami va consolidar el seu èxit amb la història d'un jove que fugia de casa els pares per no caure en els paranys d'Èdip.

Tot i que Murakami va començar a escriure a finals dels anys 70, la seva fama internacional es va fer esperar fins al 1986, quan va publicar

quan va publicar Tòquio blues. En aquella època s'acostava perillosament a la quarantena i ja havia tingut experiències de tot tipus. Quan era estudiant venia vinils en una botiga, i després de llicenciar-se en literatura i dramaturgia grega va regentar la barra del seu propi club de jazz, el Peter Cat, situat a la capital japonesa. Des de la publicació de Tòquio blues fins ara han vingut molts altres hits. Però curiosament només ha començat a estovar els seus compatriotes amb aquesta última novel·la, un complicadíssim arabesc que punxa els terrenys de la ciència-ficció més que cap altra de les anteriors. Del pas d'IQ84 pel Japó es pot entendre que els lectors que encara no s'haguessin doblegat davant la força d'atracció de Murakami aquest cop cauran irremissiblement a les seves urpes.

IQ84 li ha costat a Murakami tres anys de reclusió de despatx, amb les pertinents i merescudes pauses per fer fúting que els fans que hagin lle-

IVÁN GIMÉNEZ

git *De què parlo quan parlo de córrer* deuen conèixer bé. El resultat són 1.200 pàgines, repartides en tres llibres, que empenyen cap endavant la resolució d'un seguit d'enigmes tan increïbles com absorbents. Planteja dues històries paral·leles que s'alternen de capítol en capítol. La primera és la de l'Aomame, una assassina que es dedica a venjar dones maltractades i agredides. La novel·la comença quan l'Aomame és dalt d'un taxi, aturada en un embús a l'autopista elevada 246. Mentre escolta la *Sinfonietta* de Leos Janacek decideix sortir del vehicle i agafar una dreuera per arribar a temps a cometre un dels seus crims. Troba una escaleta metàl·lica que baixa pel voral i, sense saber ben bé com, entra en un nou univers.

La segona trama és la del Tengo, un escriptor amb molt de talent que encara no ha sortit de l'anonimat i que es dedica a fer classes de matemàtiques per guanyar-se les garrofes. Un dia el seu editor li demana

que reconstrueixi una novel·la que du el títol de *Crisàlide d'aire*. L'ha escrit una noia de disset anys sense cap mena de pols literari ni estil, però la trama té grapa i podria arribar a convertir-se en un *bestseller* de medalla. L'encàrrec és aparentment senzill, però el mecanoscrit resulta la clau per obrir la porta d'un món terrorífic, on en Tengo queda atrapat. Amb aquests dos filons alternats, Haruki Murakami arrossega el lector des de la coberta fins a l'última pàgina d'una sola estrebada, i el deixa a mercè del destí en el territori de les forces ocultes fins que li ha espremut tot l'alè.

"Sóc amable, tendre i afectuós, però quan escric se m'acuden coses fortes que em fan sentir malament i de vegades fins i tot passar por". Amb aquestes paraules, Haruki Murakami recollia l'escultura *La clau i la lletra*, d'Antoni Tàpies, de les mans del president Artur Mas al Palau de la Generalitat. Sempre que algú li demana raons i intenta treu-

re l'entrellat del seu imaginari, Murakami respon amb una candidesa modesta i infantil, diametralment oposada a la seva expressió d'home de més de seixanta anys. Per norma general, en aquests casos mira de fugir d'estudi, i procura excusar-se dient que si escriu aquestes històries tan turmentoses és pels llibres i les pel·lícules que més l'han impressionat. Parla del cinema de Tarantino i Lynch -amb una menció especial per a *Twin Peaks*-, de l'obra de Kafka o les sèries americanes dels últims temps, des d'*Els Soprano* fins a *Lost*. Si la culpa és realment d'aquests productes que l'han anat alimentant, sembla que a *1Q84* les portes del rebost s'han obert de bat a bat.

Murakami no ha pecat mai de reprimet, però fins ara els seus atreviments s'havien limitat al vaivé de personatges enigmàtics. A *Tòquio blues* hi havia la Naoko, una noia que de tan bonica semblava una estàtua de marbre, sense capacitat de sentir cap mena de plaer sexual. De fet, ni tan sols menstruava. A *El meu amor Sputnik* era la dona que es quedava amb tot el cabells blancs després de passar una nit penjada dalt d'una roda de fira. A la *Crònica de l'ocell que dona corda al món*,

LA FAMA INTERNACIONAL DE MURAKAMI VA ARRIBAR EL 1986, AMB 'TÒQUIO BLUES'

L'ANY QUE 'TÒQUIO BLUES' ARRIBAVA AL CINEMA, '1Q84' EL VA FER POPULAR AL JAPÓ

les extravagants germanes Kanoo, l'home que baixava al fons d'un pou per trobar serenitat i una dona desapareguda. A *After dark* ja va començar a destapar la caixa dels trons i ara, a *1Q84*, tots els malsons que fins al moment havia drenat amb sonda s'han descontrolat pels seus escenaris.

A hores d'ara, Murakami ja s'ha guanyat el respecte de tothom. El 2010 va ser un gran any per a la seva literatura, i no només perquè es va convertir en fenomen de vendes entre els seus paisans gràcies al més ambiciós dels seus títols. A més a més, el cineasta vietnamita Anh Hung Tran va dur al cinema *Tòquio blues*, amb Rinko Kikuchi i Ken'ichi Matsuyama. L'adaptació del gran primer èxit de Murakami va arribar a les nostres pantalles amb gran expectació a finals d'abril. Feia pocs dies que el primer volum d'*1Q84* havia triomfat per Sant Jordi i es va convertir en una opció habitual de lectura als transports públics. A finals de la primavera ja havia agafat pistonada, i els seus seguidors es delien per resoldre les grans incògnites que van quedar penjades. Ara les aventures de l'Aomame i el Tengo -una versió postmoderna dels idil·lis amorosos de Píram i Tisbe, aquest cop separats per una paret inexistent-, tenen una continuació, i l'atzar dirà si alguna vegada arribaran a trobar-se en aquest univers tan recargolat. ♦

QUATRE IMATGES PER ENTENDRE MURAKAMI

1984

En japonès, la lletra *Q* i el número *9* són homòfons. Murakami no ha amagat mai que el seu *1Q84* és un homenatge al 1984 que el britànic George Orwell va escriure l'any 1949.

Tanmateix, si Orwell jugava a anticipar el futur, Murakami se situa en el Tòquio de fa 30 anys. I el totpoderós Big Brother que sotmetia la societat a 1984 és en el llibre de Murakami la gent petita, una comunitat invisible que mou fitxes des d'un món paral·lel. La novel·la de Murakami encara no ha tingut ocasió de gaudir d'una versió cinematogràfica, però sí que existeix una adaptació del llibre d'Orwell, oportunament rodada l'any 1984 per Michael Radford, i interpretada per Richard Burton.

BLUEVELVET

Com en totes les pel·lícules de Lynch, els llibres de Murakami parlen d'una situació quotidiana, d'un univers ordinari i anodí. De mica en mica l'escenari gira com una baldufa i es transforma en un calidoscopi sense escapatòria. *Blue velvet*, sense anar més lluny, arrencava amb els jardins de les cases adossades d'un suburbi nord-americà.

L'aparent calma feia un gir de 360 graus quan la càmera s'introduïa en el subsòl i mostrava els cucs i escarabats que es movien sota la gespa. El mateix passava amb el poblet fronterer de *Twin Peaks*, o amb el plató d'*Inland Empire*. Lynch, com Murakami, sempre ha jugat a trencar els límits entre somni i realitat.

ORIGEN

Quan Murakami estava enllestint el seu *1Q84*, Christopher Nolan ultimava el rodatge d'*Origen*, amb Leonardo DiCaprio i Ellen Page. Nolan introduïa els seus personatges en un món de somnis, que se

succeïen amb una estructura de nines russes sense sortida. Page i DiCaprio vivien una situació similar a la de l'Aomame quan baixa les escales de l'autopista 246 de Tòquio i troba l'entrada al país de les meravelles. O com la del Tengo quan reescriu la novel·la de la Fukaeri *La crisàlide d'aire*, i troba la pista del món de les dues llunes, del poble dels gats i de les ombres que amaguen la gent petita. Una ciència-ficció onírica i angoixant sense treva possible.

LOST

Murakami ja era un gran escultor d'espitals temporals i fenòmens paranormals abans que J.J. Abrams llancés al món el capítol pilot de *Lost*. Però per alguna raó Haruki Murakami es va penjar

completament d'aquest producte de l'ABC, i més o menys quan anava per la tercera temporada va arremangar-se la camisa i va començar el seu *1Q84*. Potser més que una influència directa, *Lost* va ser un baix continu que rondava la ment de Murakami com la de tots els seguidors que no podien esperar l'emissió del següent capítol sense mossegar-se les ungles. I entre la misteriosa illa que tenia empresonats el Jack i companyia i el món d'*1Q84* no hi ha gaire distància.